

Sedmikráska

Moje jméno je Jan Votrubec, tak jsem vedený na obecním úřadu, ostatní lidé, co znám, mi říkají Honzo a doma mi říkají Honzíku.

Příběhy mému podobné psali mí kamarádi z fronty, francouzští vojáci, jiní legionáři, i nepřátelé Němci, rakousko-uherští vojáci a Turci. Všichni řadoví vojáci ve světové válce podobné věci zažili. Tak tedy, všechno se to událo v první světové válce, námi zvané Světová či Velká. To bylo tenkrát 28. června 1914. Ale ne, nejlepší bude, když začnu pěkně od začátku, od mého narození.

Bylo to roku 1893 na Štědrý den. Rodiče sice neoslavili Štědrý večer, ale dostali nádherný dárek v podobě mé maličkosti. Otec mi později vyprávěl: „To bylo tak s tím tvým narozením. Na maminku to přišlo hned po polévce, tak jsem urychleně vylezl dveřmi ven do sněhové bouře, nebylo vidět na krok. Babička zatím čekala v nízké světničce s matkou a já se prodíral sněhem ‚Ha, to je náš plot!‘ Otevřel jsem branku a jdu. Babka bydlela hned za kostelem. Zahlédl jsem plot od domu starého Kohna a krok za krokem jsem postupoval dále.“ „Tati, zkrat’ to!“ řekl jsem. „Dobrá, dobrá, synku. Tedy jsem přivedl bábu k nám. To víš, měl jsem strach, tvůj starší bratr při porodu zemřel, už tenkrát jsem se o tebe bál. Nakonec jsi byl v pořádku, ale porod nepřežila tvá matka.“ Často mi potom opakoval: „Jsi má jediná naděje.“

Když jsem povyrosl, chodil jsem často s babičkou na hřbitov navštívit matčin hrob. Měla hrob nedaleko dědy. Babička mi říkala: „Bylo divu, že jsi přežil. Vždyť jsi byl slaboučký, malý a chatrný. Tvoje matka měla ráda květiny, a tak jí je musíme často nosit.“ Babička často pletla myšlenky dohromady, jako třeba teď, protože byla už stará. Květiny jsem ale nosil rád. I pan farář mne chválil a občas mne prosil, abych mu vyzdobil kostel.

S otcem jsem měl tichý, mlčenlivý vztah, ale měl jsem ho velmi rád. Pracoval v lese jako lesní dělník, čili dřevorubec. Často jsem za ním chodil, miloval jsem přírodu, květiny a zvířata. Jedině v ní jsem se cítil úplně bezstarostný.

Vstupem do obecné školy počalo mé trápení. Nesnášel jsem sezení v lavici a vůbec plnění příkazů učitele. Nesnášel jsem poroučení, ale nakonec jsem si stejně musel zvyknout, a to se mi v životě vyplatilo. Jak jsem již povídal, miloval jsem přírodu. To bylo důvodem mých častých útěků ze školy, unikal jsem ze školy všemi způsoby. Můj prospěch nebyl hezký, byl jsem velmi špatný žák.

Nakonec jsem přírodě, své vášni, obětoval kariéru, peníze, čas a stal jsem se zahradníkem. Už jako malý jsem zdobil matce hrob, vkusně. V patnácti jsem se oddal zahradničení naplno. Babička zemřela, a tak jsem v zahradničení nacházel útěchu. Jednou mě poslali upravit nějakou zahradu, nádherné fialky, krásná jablka a nejkrásnější dcera majitelky. Měla milý úsměv a jmenovala se Augustýna. Spolu jsme chodili po lesích, toulali se po polích, v tu chvíli jsem byl opravdu šťastný. Jezdili jsme do nedalekého Trutnova.

Jakmile mi bylo osmnáct, měl jsem nastoupit vojenskou službu. Málem mne čapli vojáci, ještě s jedním kamarádem jsme naštěstí včas utekli. Když jsme utíkali, sebrali jsme doma cennosti a peníze, přes noc jsme přespali v nedalekém lese. Ráno tradá za hranice a utíkali jsme do Francie. Když jsme dorazili do Paříže, trpěli jsme hladem a nemohli sehnat práci. Antoš, mimochodem také zahradník, chtěl krást. Ale to jsem mu rozmluvil. Strašně se mi stýskalo po Augustýnce.

Práci jsme hledali dlouho. Zametali jsme ulice. V kavárně jsme se seznámili s jedním mužem, který nám nabídl práci zahradníků. Jakmile jsme vydělali dost peněz, sedli jsme na vlak a jeli k němu. Bydlel na zámku jižně od Paříže a tam jsme s Antošem zahradničili. Po několika týdnech služby jsem jel pro sazenice do většího města, a tam jsem objevil četbu. Fantastickou. Romány od Julese Verna. Francouzsky jsem se po večerech učil se synem pána zámku. I když jsem studoval pečlivě, v četbě mi bránila různá úskalí, pro radu jsem musel

chodit ke svým francouzským přátelům. Po roce ve službě jsem si udělal výlet do Paříže do biografu na film. Byl to úžasný zážitek! Navzdory tomu, že jsem na něj šetřil velmi dlouho, Cesta na Měsíc stála za to. Ten román jsem miloval a po zhlédnutí filmu ještě víc. Když jsem se dozvěděl, že Jules Verne je už dávno mrtvý, byl jsem velmi smutný.

Pracoval jsem s vypětím všech sil a Antoš taky. Chtěli jsme zmužnět, protože jsme si hledali děvčata. Antoš stále nic, ale já si děvče našel. Byla děvečkou na statku přes kopec. Potkali jsme se jednou v lese, tak jsem volný čas trávil s Madeleine. Na léto roku 1914 jsme plánovali svatbu, měla být 10. srpna. To se nám ovšem nepovedlo.

Noviny jsem nečetl, ale pán si mne a Antoše zavolal a řekl nám, že nám střelili v Sarajevu následníka trůnu Františka Ferdinanda d'Este a jeho manželku. Bylo nám to jedno, ale neuvědomovali jsme si, jaké důsledky to může mít, a nakonec i mělo. Vše běželo normálně až do 29. července, kdy jsem se dozvěděl, že včera napadly rakousko-uherské jednotky Srbsko. Rozloučili jsme se a s Antošem jsme odjeli do Paříže pomáhat. Obrovská radost nás postihla dne 21. srpna – povolili vstup cizinců do legií. Sbalili jsme si to málo, co jsme měli a šli. Mě vzali, protože jsem měl hodně síly. Antoše ne, prý byl moc slabý. Nevěřil jsem, kolik Čechů je ve Francii.

O dva dny později jsme s ostatními odjeli do Bayonne na cvičiště. Výcvik trval asi dva měsíce, střelba, běh, podlézání, a zase znova, črčel z nás pot. Krátká pauza na doplnění tekutin. Delší běh a znova na cvičák učit se bodat do slaměných figurín, až sláma lítala, střelba, hod granátem, krátký běh a hloubení zákopů. Oficiři rozdali lopatky a krumpáče, a už se jelo, tři metry hluboké zákopy a pot a pot, a pak konečně spát. Občas v noci poplach a výcvik venku. Dřelo se i za deště a větru.

V půli podzimu, 12. října, byl náš výcvik ukončen. Bayonnské ženy nám vyšily nádherný prapor. Protože jsme se zdravili sokolským pozdravem „Nazdar!“, začali nám říkat Rota Nazdar, a už nám to zůstalo.

Vyfasovali jsme zbraně, to už byl přelom roku, a jeli jsme do Champagne, stali jsme se součástí marocké divize.

Tou dobou mne dostihl dopis od mého přítele. Byl lesníkem nedaleko zámku, kde jsem předtím zahradničil. Prý ho u Ypres v zákopu zasáhl oblak chlóru a na tři týdny dočasně oslepl, měl poleptané podpaží a ústa. Doktoři říkali, že to přežije. Velice jsem se rozhněval, těšil jsem se na střet s Rakouskem-Uherskem a Německem. Ale obojí bylo daleko, tak jsem si vylil zlost na německých vojácích v bitvě u Arrasu. Když jsme dorazili, k našemu vybavení přibyla plynová maska. Byla nepohodlná, a navíc bez brýlí jsem špatně viděl a v masce mi padaly. Zbyly mi nějaké franky a kapesní nůž. Dlouhou chvíli jsem si krátil vyřezáváním, vyřezal jsem si šachy, některé figurky byly i z kamínků.

Jednoho dne roku 1915 nám řekl důstojník, že zítra bude útok. To se mě zmocnil strach, nemohl jsem ani usnout. Ráno v šest hodin jsem stiskl svou pušku a čekal. V noci jsem toho moc nenaspal, byl jsem unavený. Tu nade mnou hvízdal dělostřelecký granát, naštěstí byl náš, už to začalo. Německé zákopy byly v křídě, vznášel se z nich prach a blýskaly výbuchy dělostřeleckých granátů. Kochal jsem se touto podívanou a rozklepal jsem se. Byla to nervozita nebo strach, nebo nejspíš obojí. Jeden voják mne zatáhl do zákopu a tu se v místě, kde jsem měl hlavu, zvedla sprška hlíny. Pomyslel jsem si, že Němci jsou paličatí, když u nich bouchají granáty z děl, a oni mají čas po mně střílet.

Jeden vousatý chlap mi nabídl láhev vodky. Ačkoli jsem nikdy nepil, pořádně jsem si lokl. Alkohol mne zahrál a probral. Už jsem nebyl tak nervózní. Pomodlil jsem se a čekal na píšťalku, povel k útoku. Smířil jsem se s tím, že asi zemřu. Prohlížel jsem si pohlednici Trutnova a myslel na Augustýnku a Madeleine. Dal jsem si pohlednici do kapsy na hrud'. Zkontroloval jsem pušku a čekal. S prodlužujícím se čekáním mne znervózňovala situace víc a víc. Napil jsem se znovu. Zašněroval jsem si levou botu a zapnul nejvyšší knoflík na uniformě, čekání, snad věčnost. Dozvěděl jsem se, že jsem i s rotou v první linii jako

průlomová jednotka. Byli jsme hrdí na nám svěřenou důvěru a věřili v samostatné Čechy a v porážku Rakouska-Uherska. Někdo začal zpívat Ach synku, synku a zapělo všech asi 250 hlasů. Ale báli jsme se všichni. Okolo desáté hodiny jsme se měli připravit. Na holé planině před zákopem nebylo nic, ani tráva, ani stromy, jen jakési ohořelé pahýly, krátery, občas z nich čouhala puška, ruka či noha. Všiml jsem si bíložluté květiny na okraji zákopu, utrl jsem si ji do knoflíkové dírký. Tím jsem získal špetku naděje, že budu také taková květinka, která všechny ty strasti a útrapy přežije. Těch pár minut bylo skoro jako věčnost. Sledoval jsem odraz zákopů v zrcátku, palba ustala a prach pomalu sedal. Bylo deset hodin, tedy pokud mi šly přesně hodinky. Ozvala se píšťalka, vyrazili jsme. Řvali jsme, dodávalo nám to trochu odvahy, ale věděli jsme, že běžíme o život, a sledovali jsme důstojníky. Nebyli zbabělí, běželi v první řadě. Zvedali nám tím morálku, ani nevěděli, jak moc.

Morálka byla dobrá, ale co nevidět dostala takový zásah, že jsme málem utekli. Cítili jsme povinnost vůči vlasti, vůči bayonnským ženám a přísaze na prapor. Ať už byl Čech z Francie, Anglie či odjinud, nezaváhali jsme a postupovali společně. Palba zasáhla celý prapor C, jehož součástí jsme byli. Kulky z německých pušek a obávané kulky z MG 08 nám hvízdaly nad hlavou, okolo těla i nohou. Jedna mi srazila baret. Potom palbu podpořila německá děla. Střepina mne zasáhla do ruky, ale naše zuřivost byla na vrcholu, cítil jsem se jako berserk, o kterých jsem četl ve francouzských knihách o severských státech.

Celá rota Nazdar díky naší morálce strhla do útoku ostatní skupiny praporu C.

Začali jsme pociťovat, že ubýlo hodně důstojníků. Jejich povzbuzování a vedení nebylo slyšet.

Dobyli jsme první linii, skočil jsem do zákopu. Jednoho Němce jsem střelil puškou, na místě byl mrtvý. Další mne bodl tesákem do ramene, vytáhl jsem nůž a bodl ho prudce do krku. Velký nůž zajel jen napůl, zarazil se o páteř. Vytáhl jsem ho a bodal znovu a znovu, až klesl mrtev k zemi. Proud jeho krve mne postříkal, trochu mi stříklo i do úst. Krev měla pachut' hlíny, vyplivl jsem ji. Poprvé jsem začal vnímat pach střelného prachu a smrti.

Postupovali jsme na druhou linii, i tu jsme dobyli. Ovšem, že jsem zaváhal, nemusel bych mít už takové štěstí, a tak jsem do zákopu hodil granát. Výbuch, oblak prachu a lidské sténání. Báł jsem se jen pohlédnout na mrtvé. Hlavou se mi honily myšlenky, že mě někdo zastřelí a ostatní mě budou překračovat. Možná na mě i někdo šlápne a odkopne mi pušku či nůž od rukou. Sebere mi všechno, co mám, a já budu bezbranný, kdo ví. To už jsem se probral, tak dlouhé zamyšlení jsem si nemohl dovolit, a skočil jsem do zákopu. Něco křuplo a mlasklo, rozhlížel jsem se, nikdo tam nebyl, ale to křupnutí a mlasknutí mě vyděsilo. Dopadl jsem německému důstojníkovi na nohu, ta se zlomila a kost prorazila kůži. Vedle mě už chodili francouzští vojáci a chtěli vědět, co se stalo. Měli jsme dobýt kótu 140, to bylo asi tři kilometry daleko. Připravili jsme se, otevřel jsem pouzdro pro náboje a nabil Berthiera, vyrazili jsme.

Na silnici nedaleko mě ležel zraněný velitel, nemohl se rychle pohybovat, proto k sobě zavolal mého spolubojovníka z roty a ukázal mu směr, kterým má být veden útok.

Brzy už skoro žádná skupina ani rota neměla živého velitele. Nicméně jsme útočili a postupovali s obrovským zápalem. Náš prapor C ztratil křídlo, nepamatuji se už jaké. Ale v tom místě se utvořila trhlina v linii a Němci na nás odtamtud zuřivě pálili. Bylo to kousek od vesnice Neuville Saint Vaast. V tom vedle mě bouchl granát, a víc už si nepamatuji.

Když jsem ležel v lazaretu, celý pluk se stáhl za frontu a tam zůstal. Ležel jsem v lazaretu tři měsíce, přišel jsem o levé oko, tři prsty na levé ruce a měl jsem otevřené břicho od střepiny, ale přežil jsem. Na mé uniformě zůstala celá od krve sedmikráska, přežila. Od té doby jsem ji nosil všude s sebou.

Ještě v lazaretu jsem dostal další dopis. Byl od Antoše, vzali ho do armády později, a teď byl na Sommě. Měli naplánovanou ofenzívu, aby ulevili verdunské bitvě. V masce prý vyběhli za zákopu. Ti, kteří měli masku špatně nasazenou, padli, otrávil se bojovým plynem.

Antoš také prý pár Němců zabil. Když zranili jeho velitele, vedl ho do zdravotnického stanu, když vcházeli dovnitř, hvízdla kulka a veliteli se zaryla do hlavy, okamžitě zemřel.

Vrátil jsem se a byl jsem uchvácen tím, co jsem uviděl. Nejenže nad námi létala letadla, ale i mohutné vzducholodě. Z košů pod vzducholoděmi vyhazovali vojáci bomby, které vybuchovaly v zákopech a všude kolem. Když letadlo vystřelilo dávku z kulometu na vzducholod', ta s obrovským výbuchem explodovala a shořela.

Britové prý někde nasadili i tanky. Když jsem se ptal, co to tanky jsou, vysvětlili mi, že je to ohromná masa kovu, která má po stranách děla. Byl to asi Mark I nebo Mark II. Prý ho neprostřelí puška ani kulomet, a granát také moc nesvede. Jeden z tanků ale prý zapadl do zákopu a nebyl schopen dalšího pohybu. Pásky bezmocně hrabaly a zůstal tam trčet.

To už se psal rok 1917. V prosinci povolili zřízení samostatné armády na francouzském území. Měli jsme opravdu radost, protože pokud vyhraje válku, tak bude Československo. Úžasná představa! Odjeli jsme s rotou Nazdar do Jarnacu, kde se z nás stal 22. československý střelecký pluk.

Po svých zraněních jsem se bál jít znovu do boje. Špatně jsem spal, byl rozklepaný a nervózní. Bránili jsme ještě před koncem války vesničku Terron. Zrovna jsem jedl polní lžící z kastrůlku oběd, když se ozval výstřel. Podíval jsem se na hodinky, ozval se výstřel druhý, a vyrazil mi hodinky z ruky. Skočil jsem za nejbližší dům, pohladil jsem bíložlutou květinu sedmikrásku a schoval se do dveří. Kolem procházel Němec se svou hnusnou německou helmou. Bodl jsem ho a znovu, klesl na kolena a z úst mu tekla krev, zachroptěl: „Hilfe!“ a svalil se na zem. Bodl jsem ho ještě jednou pro jistotu. V tom se mi mezi lopatky zaryla hlaveň, ozvalo se: „Was machst du?“ Zahřměl výstřel. Myslel jsem si, že se dostanu kulkou do zad, ale hlaveň ode mne odklouzla, otočil jsem se, Němec se držel za stehno, ze kterého mu tekla krev. Zvedl jsem pušku. Pomyslel jsem si, co na to řekne svatý Petr, pak mne napadlo, že válka stejně nikomu neodpouští. Stiskl jsem spoušť, výstřel nevyšel, Němec se začal pomalu sbírat ze země. Dal jsem mu kolenem do břicha a vrhl jsem se pro pušku mrtvého. Pažba potřísněná krví klouzala, zvedl jsem ji a vystřelil, kulka ho zasáhla do břicha. Zvedl svou pušku a nejspíš ve smrtelné křeči stiskl spoušť. Rána vyšla, myslel jsem si, že je konec, ale kulka mi prostřelila chodidlo. Dobelhal jsem se k němu, čepel dlouhého nože rozčísila jeho kůži a maso, byl mrtev. Padl jsem na kolena a svalil jsem se na zem. Usnul jsem, zdál se mi sen o bitvě u Arrasu. Někdo mnou trásl, vzbudil jsem se. Francouzský voják mne okrádal, odstrčil jsem ho a odešel.

Skvělá zpráva! 28. října byla založena Českoslovenká republika!

Dne 11. listopadu kapitulovalo Německo v polorozpadlém železničním vagónu, Na mírové konferenci ve Versailles bylo Německo po zásluze potrestáno. Dostalo k zaplacení obrovské reparační, mělo omezenou armádu a bylo mu zabaveno Alsasko a Lotrinsko. Byl jsem povýšen na četaře. Svou činnost v armádě jsem ukončil 18. května 1920 a odjel jsem domů.

Vrátil jsem se do milovaného Trutnova v Čechách, kde jsem si zařídil koloniál. Obchody šly dobře a také jsem se sháněl po Augustýně. Jenže tu zatím provdali za nějakého Rakušáka a žila s ním ve Vídni. Nakonec jsem se oženil s milou slečnou, která ke mně chodila nakupovat. Obchod šlapal, a když se dostal k moci Hitler, vzal jsem našetřené peníze a v roce 1937 jsme se odstěhovali do Paříže. Věděli jsme, že od Führera nemůžeme očekávat nic dobrého. Protože byl Trutnov v pohraničí, mezi námi a Němci to skřípalo. Po tom, co Německo napadlo Francii, jsme se okamžitě přestěhovali do Anglie. V roce 1942 můj klidný život ukončil Junkers 87 Stuka, svou bombou ze mne udělal mrzáka bez ruky, zabil mou ženu a také jedno z mých dětí. Jenom mladší Čeněk přežil. Po válce jsem vrátil zpět do Československa. Než jsem se stihl sbalit zpátky do Anglie, dostali se k moci komunisté. A jako člověka ze západu mě zavřeli do lágru Vojna nedaleko Příbrami, tam jsem musel pracovat v dolech. Kdesi pod zemí jsem ztratil svůj bílý kvítek, už uschlou sedmikrásku, nyní

chudobku. Tušil jsem konec života. Neskutečně těžkou práci jsem nevydržel a zemřel roku 1975.

Tak jsem další, který byl omráčen kladivem. Srp mi požal hlavu, avšak má krev nebyla pro režim dost rudá.